

Recenzja

rozprawy doktorskiej mgr Krzysztofa Leśniaka pt.

„Wpływ uprawiania gier sportowych na wybrane parametry budowy morfologicznej stóp”

Ocena strony formalnej

Strona formalna, forma, objętość pracy

Przedstawiona do oceny praca jest zgodna z wymogami stawianymi rozprawom doktorskim. Praca jest przygotowana w formie maszynopisu opracowanego za pomocą komputerowego edytora tekstu. Ryciny, tabele i ilustracje są wklejone w formie cyfrowej do rozprawy w odpowiednich miejscach.

Praca liczy łącznie 84 strony, zawiera 37 tabel, 18 rycin oraz 2 fotografie.

Zgodność treści z tematem określonym w tytule

Zamieszczone w pracy treści są raczej zgodne z tematem określonym w tytule rozprawy. Jednak tytuł pracy i jej cel wyraźnie określają wpływ uprawiania gier sportowych na wybrane parametry budowy morfologicznej stóp, natomiast w treści pracy występują sportowcy reprezentujący pływanie, których trudno zaliczyć do gier zespołowych. W tym miejscu brakuje koszykarzy, u których stopa ulega znacznym deformacjom.

Proszę o komentarz.

Układ rozprawy, kolejność i kompletność rozdziałów, rodzaj załączników

Na rozprawę składa się 7 rozdziałów, spis cytowanego piśmiennictwa, streszczenia w językach polskim i angielskim oraz aneks. Szkoda, że streszczenie w języku angielskim nie tłumaczy tytułu pracy. Ale kolejność i logiczne ułożenie rozdziałów umożliwia śledzenie głównego celu pracy. Wyniki badań i ich analizę przedstawiono również w 5 oddzielnych podrozdziałach, przy czym podrozdział V.5.5 stanowiący podsumowanie parametrów kątowych w obydwu grupach płciowych powinien stanowić samodzielny rozdział. Każdemu zagadnieniu, które stanowiło zwarty problem badawczy, poświęcono jeden podrozdział. Powyższy układ, pozwolił na przeprowadzenie analiz w sposób uporządkowany, co nie jest bez znaczenia przy dużej liczbie wyników badań.

Uwagi krytyczne

Poważnym uchybieniem jest brak załączenia zgody Komisji Bioetycznej na przeprowadzenie przedstawionych badań.

Ponadto Recenzent nie wnosi uwag krytycznych do formy i struktury formalnej rozprawy.

Ocena merytoryczna rozprawy

Znaczenie naukowe i oryginalność podejmowanego tematu

Kształtowanie budowy morfologicznej stopy jest procesem długotrwałym, między innymi uzależnionym od czynników somatycznych – charakteryzujących osobnika, ale przede wszystkim od jego prowadzonej aktywności fizycznej. Istnieją różnice dymorficzne w budowie stopy w zależności od uprawianej dyscypliny sportu, jak i od specyficznych jej obciążeń treningowych.

Gry sportowe należą do dyscyplin wymagających nieco odmiennych umiejętności ruchowych, różniących się częstością ich wykorzystania oraz stosowania podczas treningów czy meczów.

Do końca nie jest poznany proces kształtowania się stopy pod wpływem wieloletniego treningu sportowego. Dlatego temat rozprawy doktorskiej mgr Krzysztofa Leśniaka jest nader trafny, jest to temat w pełni uzasadniony, a powyższa problematyka należy do interesujących i ważnych tak pod względem poznawczym i praktycznym.

Przejrzystość celu pracy hipotez, pytań badawczych, założeń

We „Wstępie” Doktorant krótko wprowadza w problematykę wad postawy, ze szczególnym uwzględnieniem deformacji stóp, kolejno przedstawia jej rozwój biologiczny. W dalszej części dokonuje przeglądu dyscyplin sportu, występujących obciążeń treningowych i ukazuje ich wpływ na proces kształtowania postawy, w tym stopy.

Rozumiem, że przedstawione we „Wstępie” ryciny są wykonane przez Autora pracy, gdyż źródło ich pochodzenia nie zostało wskazane.

W odniesieniu do kluczowego (metodologicznie) rozdziału, cel pracy jest dobrze sformułowany i ma czytelne walory poznawcze i praktyczne. Jest to bardzo istotne, gdyż nawiązuje do teoretycznego tła problemu. Docenić należy zdefiniowanie hipotezy badawczej, co dobrze świadczy o znajomości metodologii badań naukowych.

Przedstawione pytania badawcze ułatwiają na pewno odpowiedź na postawioną hipotezę. Zarówno weryfikacja hipotezy, jak też odpowiedzi na postawione pytania badawcze, muszą wnosić coś nowego do wiedzy naukowej w zakresie tematyki badawczej.

Ocena materiału badawczego, liczebność, metoda doboru, opis warunków włączenia do badań

Materiał badawczy stanowiło 895 osób (515 płci żeńskiej i 380 płci męskiej), w wieku od 10 do 35 lat, zawodników reprezentujących piłkę ręczną, piłkę siatkową, piłkę nożną oraz pływani. Zebrany materiał podzielono na trzy grupy ze względu na staż treningowy: do 3 lat, od 4 do 6 i od 7 lat.

Trafność doboru i wartość metrologiczna metod badawczych

W przeprowadzonych badaniach Doktorant posługiwał się klasyczną metodą antropometryczną, ocenę budowy morfologicznej stóp oparł o podoskopowo – komputerowy plantokonturogram wg metodyki Demczuk-Włodarczyk. Wszystkie metody diagnostyczne należą do najnowocześniejszych, jakie obecnie są stosowane. Warto zaznaczyć, że Pan mgr Krzysztof Leśniak posługuje się metodami bezpośrednio mierzącymi wartości cech podometrycznych. Opis tych metod przeprowadzony jest bardzo dobrze. Jednak brakuje analizy rzetelności i powtarzalności pomiaru w poszczególnych grupach; szczególnie byłoby interesujące oszacowanie tych pomiarów w grupie kontrolnej. **Proszę o komentarz** Proponuję, aby w przygotowaniu pracy do druku, w samej metodyce badania długości i szerokości stopy punkty z ryc.9 zastąpić obowiązującym mianownictwem anatomiczno-antropologicznym, wg Martina (np. długość stopy = *ap-pte*; szerokość stopy = *mtt-mtf*). Podobnie punkty z ryc.10 – 12 powinny być oparte o obowiązujące mianownictwo.

Dobór metod analizy wyników

Wyniki poddano analizie statystycznej w 5 podrozdziałach rozprawy, poświęconych ich prezentacji. Opracowanie wyników badań w poszczególnych podrozdziałach jest nawiązaniem do celu pracy, ich treść jest przejrzysta dla czytelnika. Mnogość wątków, stopień ich uszczegółowienia i bardzo obszerne informacje o danych są typowe dla rozpraw doktorskich. W przypadku skierowania pracy do druku warto przeprowadzić generalizację wyników i zaprezentować wyniki na większym poziomie ogólności.

W pracy Autor posługuje się bardzo dobrze procedurami statystyki zaawansowanej w analizie swych wyników.

Ocena merytoryczna dyskusji, wniosków

Dyskusja stanowi bardzo obszerny 12-stronicowy rozdział rozprawy, napisany w sposób zwarty, interesujący – ukazuje osiągnięcia a często ograniczenia rezultatów badań przeprowadzonych w wielu ośrodkach naukowych. Rozdział ten jest napisany na dobrym poziomie naukowym. Pan mgr Krzysztof Leśniak zastosował podwójny schemat omówienia swoich wyników na tle danych literaturowych. W pierwszej grupie porównań podejmuje polemikę na temat wybranych problemów niniejszej rozprawy. Jako drugą płaszczyznę wybrał weryfikację własnych założeń – hipotez, w konfrontacji z danymi z piśmiennictwa. W rozdziale tym Doktorant zgromadził znaczną ilość wyników do porównań, stwarzając tym samym bazę danych, do której w łatwy sposób będą mogli docierać zainteresowani problemem.

Należy stwierdzić, że ocena merytoryczna rozdziału „Dyskusja” jest bardzo wysoka, co zapowiada pomyślne ulokowanie wyników pracy w zagranicznych czasopismach naukowych. Należy pochwalić Autora za staranne studia literaturowe, zacytowanych zostało 121 dobrze lokowanych i starannie zastosowanych artykułów o zasięgu światowym, z aktualnie cytowanymi metodami badawczymi.

Na zakończenie pracy sformułowano 3 wnioski, które trafnie koncentrują się na najistotniejszych rezultatach całego projektu badawczego. Niektóre z nich zawierają elementy opisu wyników badań.

Podsumowanie

Przytoczone uwagi krytyczne nie umniejszają wartości recenzowanej pracy. Stronę merytoryczną oceniam bardzo pozytywnie. Praca ma nie tylko wartości poznawcze – teoretyczne, ale będzie miała również istotne znaczenie praktyczne, zwłaszcza dla trenerów, specjalistów medycyny sportowej czy fizjoterapeutów.

Stwierdzam, że przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska mgr Krzysztofa Leśniaka pt.: „*Wpływ uprawiania gier sportowych na wybrane parametry budowy morfologicznej stóp*” spełnia wymogi określone pracom doktorskim, jednocześnie **kwalifikuje Doktoranta do nadania stopnia doktora nauk o kulturze fizycznej.**

Zatem wnoszę do Wysokiej Komisji powołanej przez Radę Wydziału Fizjoterapii AWF we Wrocławiu o dopuszczenie mgr Krzysztofa Leśniaka do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

KIEROWNIK
Katedry Rehabilitacji Narządu Ruchu

Dr hab. Jacek Lewandowski, prof. AWF